

Никола Фурнаджиев - ПРОЛЕТЕН ВЯТЪР

„Пролетен вятър“, 1925

- [Конници](#)
- [Съвест](#)
- [Вълци](#)
- [Гибел \(Страшна смърт ли беше...\)](#)
- [В нивята](#)
- [В кръчмата](#)
- [Бежанци](#)
- [Пролетен вятър](#)
- [Дъжд](#)
- [Утро \(На слънцето запалената мутра...\)](#)
- [Любов](#)
- [Жътва](#)
- [Сватба](#)

Стихотворения от други стихосбирки:

- [Дъга](#)
- [Дете](#)
- [Земя](#)
- [Миг](#)
- [Нощ \(Тази нощ месец млад караули...\)](#)
- [Малка птица](#)
- [Родина](#)
- [Вяра](#)
- [Тишина](#)
- [Там далече](#)
- [Утро \(Уморен от нощта...\)](#)
- [Черни дни](#)
- [Завръщане](#)
- [Гибел \(Вървиме ний в града...\)](#)
- [Весело безумие](#)
- [Поет](#)
- [Нощем](#)
- [На улицата](#)
- [Писмо](#)
- [Нощ \(Сред облаци - разкъсани кулиси...\)](#)
- [Поезия](#)
- [Дни](#)
- [На тръгване](#)
- [Пред неизвестността](#)
- [Към родината](#)
- [Есен](#)
- [По пътищата ти вървах](#)

- Най-трудното
- Ако далече ме оставите...

КОННИЦИ

На Ангел Каралийчев

Конници, конници, конници, кървави конници,
моя родино и пламнало родно небе,
де е народа и де е земята бунтовница,
де сме, о мое печално и равно поле!

Там изгоряха селата и пеят бесилките,
вятъра стене над пустите ниви сега,
конници идат и плаче земята родилката,
сякаш че плаче и пее, и иде смъртта.

Тъмното копие, литнало там във просторите,
свети под слънцето днеска оплискано в кръв,
греят на свода огромни, червени прозорците,
сякаш очите на божия, алена стръв.

Конници, конници - братя над бездни надвесени,
моя родино и пламнало родно небе,
вятъра иде и страшно е, майко, и весело,
пей и умира просторното равно поле!

СЪВЕСТ

1

МЪКА

Много мъка ли стене в душите ни,
много кръв ли е в наште души,
но езиците пак ненаситени
над ушите ми шепнат: руши!

Аз обикнах таз песен и весело
днес вървя по зеления път,
а зад мене, от мрака понесени,
мойте кучета сиви вървят.

Там зад хълма ме чакат в поляните
мойте тъмни и скъпи овце
и пръстта и земята, пияната,
с свойто мрачно и лудо сърце.

О, душата на кръв е научена.
Боже господи светъл - прости!
По гърба на зловещите кучета
бяга месеца стар и блести.

Нещо черно е легнало в пътя ни,
нещо страшно в душите тежи.
Гледат погледи, в мъка помътени,
и езиците съскат: руши!

2

ПРЕД ПРОЛЕТ

Колко ми е тежко на душата,
с колко много мъка се отплащам,
а пък вече господ над земята
жерави и топъл вятър праща.

Пътните врата се страшно хлопят,
кладенеца скърца като съвест,
а нивята тътнат в тъмен ропот
и под сиви чулове потъват.

О, каква бе мойта страшна орис,
мойта мъка, господи, войнишка? -
С никой вече нищо не говоря,
възъци крия тъжните въздишки.

Дали ще ми бъде пак простено,
на кого и как да се помоля,
та да тръгнат в мирна скръб пред мене
моите два безценни, сиви вола?

Колко ми е тежко на душата,
с колко много мъка се отплащам,
а пък вече господ над земята
жерави и топъл вятър праща.

3

УЖАС

Нивга никога няма да бъде -
да ми дойде пак някой на гости,
черна кръв пълни всички съсъди
пред иконата - кървави кости.

Боже господи, страшно и глухо
стене във побеснелия вятър,
с нокти къртя зеления мухъл,
облепил като ужас стената.

Небесата ме гледат без милост
и със бяла и огнена брадва
вечер някой на черна кобила
ме спохожда и кани на сватба.

Той ме гледа с очи зачервени
и със брадвата огнена маха,
сякаш иска да мине над мене,
както нивга те тука умряха.

Боже господи, в мойто кандило
свети кръв вместо божие масло
и голямата страшна кобила,
и човека със брадвата раснат.

ВЪЛЦИ

Глутница вълци яростно се спуща,
посевите в мъглите сиви спят
и ние със железните обуца
от ранина вървиме пак на път.

Край нас минават черните каруци,
препълнени с разложени тела,
и най-подире като птица куца
кобилата с най-черната кола.

Но в този час ний няма да се молим,
в душите черни пари пепелта,
край друмища опалени и голи
са черните гнезда на гибелта.

И в крясъка зловец на тези вълци,
и в екота на черната кола,
и в вятъра и в пламналото слънце
гори любов, гори и пей смъртта.

Глутница вълци яростно се спуща
посевите в мъглите сиви спят
и ние със железните обуца
от ранина вървиме пак на път.

ГИБЕЛ

Страшна смърт ли беше то за всички ни,
кой в мъглите мечът им пречупи?
Аз видях вратите с креп окичени
и в нивята - в кърви двата трупа.

Виждах в жълта кръв облени копия,
дълги от небето до земята,
и в нощта зловещ да глъхне ропота
на нивята черни и стадата.

Ясна нощ лежи сега над къщите,
като пламък сив блести кирпича
и аз чакам късното завръщане
във нощта на бати и на чичо.

Но пустее в блясък сив пустинята
ясно и безлюдно е по друма,
сякаш вчера с жълт калпак е минала
над земята пуста черна чума.

Сякаш всичко, всичко е изчезнало
и сега над кървавите ниви
с поглед тъп лежи, огрян от бездните,
неподвижен, чер и мъртъв бивол.

О, каква беда бе то за всички ни!
Майко скъпа, няма да се върнат.

Над селата, с черен креп окичени,
грей луната като бяло зърно.

В НИВЯТА

Не знам дали ще трябва още
да бъдеме така добри,
кръвта гори, блести от снощи
и мрак поляните покри.

Сега проблясват над Марица
студени утринни звезди
и безутешна, сива птица
пищи над мъртвите води.

По пътя крета мойта баба,
пиян до нея аз вървя,
а идат дни и ние трябва
да ровим черните нивя.

Но страх ни е - мъртвец изрових -
то беше с ужас пълен ден
и като кърваво олово
блестеше свода озарен.

Сега звезди зелени капят,
Марица свети като смърт,

вървим - и някъде в нивята
потъва ранния ни път.

В КРЪЧМАТА

Омръзнаха ми твоите пусти думи
омръзнал си ми много, дядо попе,
в гърдите пари като смърт куршума
и гният по хармана моите снопи.

Преминаха на кървави кобили
другарите ми в страшни преизподни
и мрат в селата, в студ и без закрила,
разлюбени чадата ти господни.

Ракията е бяла като гибел,
но виждаш ли във месеца огромен,
той спомня туй, което вчера имах,
и туй, което днес е кървав спомен.

Омръзнаха ми тези пусти думи,
омръзнал си ми много, дядо попе,

гори, гори, гори ей тук куршума
и вятъра развява моите снопи.

БЕЖАНЦИ

Издигна се огромен месец снощи
като свиня нощта се черна тръшна
и вятъра лети и бие още
над урвите и сламените къщи.

Запалени, купните страшно светят,
назад е мрак и неотменна гибел
и тъмните, бездънните полета
в прегръдките си черни ни приимат.

Дали ще стигнем някъде на север,
о, господи, гладът пълзи в колата

и гният в кърви тъмните посеви,
и вятъра лети над равнината.

И никога не ще прозвънне сърпа
над веселите ниви да запее,
жени вървят и плачат с черни кърпи
и слънцето през облак черен грее.

Издигна се огромен месец снощи,
като свиня нощта се черна тръшна.
О, господи, пази ни здрави още
и дай ни хляб, и дай ни родна къща.

ПРОЛЕТЕН ВЯТЪР

Моя майко и моя кръщелнице,
полудяла и огнена пролет,
дето весело биеш в кепенците
и лудуваш над влажните клони!

Аз съм луд и аз язда през нивите
и по сивите улици тичам,

и разправям на моите биволи
с колко нежна любов ги обичам.

А танцуват запалени къщите
от безспирния бяг на земята,
ний със всяко дръвче се прегръщаме
и лудуваме с лудия вятър.

Падат, стават и хора, и улици,
и дървета, и гробища черни
от безкрайните смели приумици
на вечерния ветър неверен.

Моя майко и моя кръщелнице -
полудяла и огнена пролет,
дето весело биеш в кепенците
и лудуваш над влажните клони.

ДЪЖД

На Александър Жендов

Моя едра жена, моя топла и родна земя,
прелъстен от звъна на пръстта, от вика на пустинните влюбени,
тича тъмен дъждът и разгонил космата снага,
ще преспи тази нощ, ще лежи в твоите пламнали угари.

Греят люспи във кръв и дълбоки зелени очи,
и кафявия лъч от плътта на дъжда и на дявола.
Ах, разкрий своята гръд и гори в вечността, и кънти,
моя родна земя, моя пръст, моя радост запалена.

Колко черна любов, колко черна зелена вода
и потоци от мрак преминават и тътнат във глината!
Като бесен възторг, като бунт стене днеска дъжда,
и целува, и пей, и ридае, и свети пустинята.

Моя едра жена, моя родна и черна земя,
приеми го и пей във прегръдките топли и пламнали -
като тъмен жребец, като мъж иде днеска дъжда
и ликува пръстта, и танцуват дървета и камъни.

УТРО

На слънцето запалената мутра
гори над необлегните жита,
вървиме и пред нас е синьо утро
и веселата радост на пръстта.

Горят големи и червени ниви
и в пропасти бездънни още спят
на пладнията запалените гриви
и веселата знойна моя смърт.

О, малка моя безутешна къща
и бабо със умрелите очи,
нима ще трябва да се връщам
и с горестна молитва да мълчим.

На слънцето запалената мутра
гори над необгледните жита,
вървим и пред нас е синьо утро
и веселата радост на пръстта.

ЛЮБОВ

Огромен змей е лятото в пустините
гори задъхан въздуха до смърт
и слънцето гори върху къпините,
къпините и нивите кипят.

И аз вървя и търся те загубена
в пламтящите и утринни нивя,
о, мое слънце сред земята влюбено,
със малката и весела глава.

И сладък мед гори и пей по устните,
в кръвта ми плуват хиляди звезди,
аз ида и над мене се отпуснаха
на лятото металните гърди.

Задъхвам се от зной и жажда огнена,
петите ми са пламнали в пръстта
и пее и потъва, лудо погнато,
сърцето ми в бездънните жита.

Огромен змей е лятото в пустините,
задъхана е черната земя,
аз пия сок и мъка от къпините
и търся те, и в нивите вървя.

ЖЪТВА

Белите ни кърпи пеят сред житата,
ой голямо златно слънце над света,
огънят трепери кървав над сърцата
и гори отдолу пламнала пръстта.

И горят житата черни и червени,
и гориме всички в огъня червен,
издигни се, слънце, весело над мене,
ветре, вей и духай в пламналия ден.

Ти от изток идеш, ветре, донеси ни
морската прохлада - тук ще изгорим,
огнени потоци в тъмните пустини
идат, и потъват нивите във дим.

Веселата жътва в нивите препуска,
моя родна майко, кървава земя,
във пръстта корава впивам жадни устни
и в земята родна жъна и вървя.

СВАТБА

1

Ах, гърмят на небето големите, тъмните тъпани,
равнините горят, и високо, и страшно над тях,
като крави в нощта, като крави от блясък окъпани,
идат облаци зли, и потъват просторите в прах.

И дълбоко звънят равнините, и пеят клисурите -
буйни сватби гърмят над злочестата черна земя.
Аз съм тъмен жених, моя майко, и пламват лазурите
като мрачен пожар, като кръв, като вик на смъртта.

Аз издигам ръка и ви каня със пъстрата бъклица,
мои братя без път, мои братя със черни гърди,
във неделя е тя - мойта сватба, - елате ми с мъката
и със страшната скръб на безкрайните стари земи.

Като крави в нощта, като крави от кърви окъпани,
над главите ни бдят, тъмни облаци бавно пълзят.
Ах, гърмете, земи, мои тъмни и огнени тъпани,
моя тъмна съдба, моя сватба и весела смърт!

2

Дълбоко грей мрачния блясък на нощния кладенец,
дълбоко горят отразените светли звезди,
дълбоко, дълбоко бий тъмната радост в земята запалена
и в скъпите кости на моите буйни деди.

В горите, в нивята лъщят черни весели камъни,
над друма широко луната червена гори
и пеят дъбравите, греят дъбравите алени
в незнайния блясък от родни дълбоки зори.

Аз тръгнах по пътя да ходя, да каня на сватбата
и вас, мои родни, умрели и тъмни бащи,
къде сте, не зная, но гледам земята зарадвана
във златни одежди и погледи светли цъфти.

И вярвам, и вярвам, че вие ме днес благославяте,
във ранното утро в сърцето ми младост гори
и греят полетата, греят и пеят дъбравите
в незнайния блясък от родни, дълбоки зори.

3

Утре е сватбата, моя земя,
утре и аз ще се женя,
свети незнайното слънце в нощта
с пламъци тъмnochервени.

Пеят червени и бесни петли,
тъмните улици тътнат.
Гледаме: тегнат огромни мъгли -
биволи легнали в пътя.

Меча ми остър и страшен блести,
тъмните бездни ме викат,
вятъра весел и черен плющи,
ропот от ямите блика.

Утре е сватбата, моя земя,
утре и аз ще се женя,
свети незнайното слънце в нощта
с пламъци тъмnochервени.

4

Ще свирнат кавали, ще гръмнат широките тъпани,
дълбоко ще стене земята във страшния ден
и тъмни дървета ще махат, и рано упътени
ще дойдат сватбари - акрани и старци при мен.

Ще шибне червеното слънце земята запалена,
ще хукнат дървета, ще викне широкия път:
на сватба, на сватба! - а мътни и страшни, и алени
във черни корита реките край нас ще текат.

С петли във ръката ще дойдат и старите кумове,
ще плиснат потоци от слънце студения свод
и вятър ще вее и в прашни и пламнали друмове
ще викна от радост големия черен народ.

Хей, мои сватбари, хей, гайди и свирки и тъпани,
на сватба, на сватба - в неделя - на сватба и смърт!
Небето гори и земята е в кърви окъпана,
и буйни потоци в полетата тъмни ехтят.

ДЪГА

На Надя

Годините, които минах,
за мен оставени стоят,
тъй както миналата зима
със ветровете и снегът.

Аз помня всичко - не забравих
кръвта, която се проля,
опожарените дъбрави
и в мрака пустите села.

Но днес, аз слушам, пее друго:
аз гледам веселия град,
небето като теменуга,
смехът и вятъра на март.

Днес твоя поглед ме намира,
загледан в него, чист и млад,
вървя по-леко и разбирам
това, което бе назад:

I

Бяха дни, бяха нощи немирни,
беше смут върху нашта земя.

От небето червено извираше
непокорна и зла светлина.

В тия дни тежко, бърже се дишаше
и с разтворени, жадни очи
посред глухото земно затишие
слушах времето в мен да звучи.

Сякаш мора бе спряла в душата ми,
сякаш тъмна, безумна любов,
по-голяма от мен, от земята ни -
толкоз властен бе нейния зов.

И аз тръгнах - небето ми светеше,
пълно с едри, червени звезди.
Чувах смътния вик на сърцето си:
- В тая нощ ти върви и бъди!

II

Аз излязох сред тесен и мрачен площад,
аз поднасях тук своя живот.
Залюлян беше душния каменен град
от настръхнал и черен народ.

Над главата си чух знамена да плющят,
всеки взор беше мрачен и строг,
и над всичко - спокоен и тих като смърт -
сводът светеше, чист и дълбок.

В мен лудуваше бясна, огромна звезда,
мислех - ето ги вечните дни.
Виждах в черния, чуждия лик на града
светлина и възторг да блести.

А гъмжеше народът, настръхнал и сляп,
и притиснат от яки тела,
аз изчезнах, аз паднах, ненужен и слаб
в пълна с ропот и сажди мъгла.

Помня всичко... Когато зората зори,
беше тихо и пуста край мен...
И градът под залутани мътни лъчи
се отдръпваше сив и сломен.

И над мене бе бледно и мръсно небе
беше тежка, жестока печал.
Оня миг, който исках да хвана с ръце,
беше с душната нощ оглетял.

III

Ден ли бе, година ли премина
- аз не помня, аз не знам сега, -

аз лежах сред грозна, черна тиня,
хранех се със кал и със вода.

Ветровете вееха студени,
черни жаби викаха край мен,
дните бяха сиви и сломени,
сводът - нисък, мръсен и зелен.

Аз лежах безсилен и изстинал,
бях изгубил чудната си мощ,
и когато станах, беше синя,
непробудна, безприютна нощ.

IV

В тази нощ аз ясно, ясно помня:
беше тежка, черна тишина
и небето беше като броня
с загорели, кървави петна.

Аз вървах из улиците тъмни,
аз изгубих чудната звезда.
И когато в небесата съмна,
весел беше и щастлив града.

Аз вървах. Над мене беше утро,
и човека, който срещнах пръв,
ми каза: - На малкото ти кутре
свети малка капчица от кръв...

Той ме взе, поведе ме... Гореше
в топла нежност малката ръка,
и когато дигнах поглед - беше
над земята чиста светлина.

Твоя поглед беше спрял на мене,
твоя беше тази светлина.
Тя гореше в нивите зелени,
в белите и нежни дървеса.

V

И ето: в свода пак слънцето греи,
пак пролет в земята ни тича;
тя свежа прохлада в душите ни вей,
дърветата в бяло облича.

В прохладното утро, над свежия път
пак сребърни птици ми пеят,
те в белия, пресния въздух летят,
над мократа шир се люлеят.

В душата пак тиха тревога трепти,
кръвта ми пак нежност бунтува

и греят в мен твоите чисти очи,
с които вървя и сънувам.

Прохладното утро ме взема в ръце,
ти с топла любов ме прегръщаш.
Вървиме - пред нас е зелено поле,
дървета и весели къщи.

ДЕТЕ

I

Небето, пълно с гръм и тишина,
над равнините пламнали се движи
и праща тежка, черна светлина
над равнини, над друмища, над хижи.

Събират се големите стада
вдън мрачните полета неорани,

и вятър вей, и в пустите села
гърмят черковни утринни камбани.

Разтваряйте се, родни долини,
разгръщайте се, равнини големи -
подземен ропот в утринта гърми,
един възторг в небето родно дреме.

Светкавица и гръм ще раздере
утробата огромна на небето.
Ще се роди в света едно дете
и то ще тръгне босо из полето.

II

Люлей се, чудна люлка на дъжда,
люлей като чеда села и ниви!
Земята е с изтръпнала снага -
земята ни със ведрина поливай!

Във твоя весел и безспирен бяг
бездънна, родна, вечна радост грее,
и всеки храст, и всеки роден злак,
и всяка млада птица днеска пее.

Люлей се, чудна люлка над света!
Когато спреш, земята ще е чиста
и ще излезе светло из дъжда
едно дете с очи като мъниста.

Море от бодра радост ще люлей
тогава всеки друм и всяко село;
ще наизлязат и ще викнат: - Хей,
полето чака жадно и зелено!

И аз тогава - верен син - ще спра,
с надежда във сърцето ще се моля;
далеч ще видя златната зора
и пред зората - два огромни вола.

Ще видя как пред тях едно дете
върви със поглед чист и в бяла риза,
как равнината пее и расте,
как слънцето над нея бавно слиза.

III

Нивята ще са жадни в оня час,
а селяните - весели и здрави,
и птица, скрита в всеки полски храст,
земята с чудна песен ще възслави.

Главата ми от вино натежа,
но в моя поглед мъжка сила свети

и виждам в черни нощи през дъжда
далече в равнините огньовете.

Не съм дошъл на този свят да спя,
аз своя кървав спомен ще надвия,
пред светлото дете смирен ще спра
и ведрина от всеки цвят ще пия.

А нивите ще греят в оня час,
когато вдигна поглед към полето;
накитено с листа от всеки храст,
ще ме зове с незнаен глас детето.

IV

Видял, че иде бързо през полетата,
излязло от дъжда едно дете,
че златната надежда във сърцето ми
днес в погледа му светъл се чете,

че облаците тежки са разсеяни
и небесата в млечен дим димят,
и че със ведър поглед родни селяни
земята ни засяват и орат,

видял, че слънце иде от долините,
ще тръгне весел, в слънцето пленен,
и каменната пепел от годините
ще грее като златен прах във мен.

В кръвта ми ще изгрее слънце весело,
душата ми любов ще освети
и в детските очи, над мен надвесени,
усмивка и тревога ще трепти...

О, вярвам, виждам, иде във полетата
със поглед чист към мен едно дете;
възторгът, който пее във сърцето ми,
за него пее в тия стихове.

V

Изгряват дни огромни, земни, нови,
догарят вече тъмните звезди,
аз виждам пак зелените огньовете
в зелените гори и равнини.

В полето всеки камък ведро грее,
и с чудна свирка свири и върви
едно дете, във погледа му пее
синчецът, който в нивите цъфти.

Това дете, което сладко свири,
ще ме посрещне на самия път -

хей пътничко, ще викне, тука спирай,
пред тебе виж какви нивя растат!

Виж докъде полето се разстила
и гледай в моите весели очи,
там пей синчецът, пей самата нива
разцъфнала земята там звучи.

И аз ще спра, в полето ще потъна
и няма да ме има - но тогаз
небето пак ще грее тъй бездънно
във погледа, за който пея аз.

ЗЕМЯ

I

Днес слънцето, назряло
във тежка светлина,
грей в облаците бяли,
грей в птичите крила.

То пламъци изпраща,
грей в блясъци света
и бавно се поклащат
безкрайните жита.

Пред мене се откриват
пак родните земи -
широки златни ниви,
села и равнини.

Бий пламъци червени
в могъщата земя
небето, наводнено
от смях и светлина.

II

Бий разлюляното
светло поле
като камбана
в мойто сърце.

Виждам безкрайната
родна земя,
мами ме тайната,
пей ми света.

Аз те обичам -
в твоята плът
чудни, разтичани
сили зовът.

III

О, ти си в тия ниви,
ти светиш в всеки клас.
Зад урви, зад могили
аз чувам твоя глас.

Аз чувам - ти ме викаш
години, векове.

Тоз зов отвсъде блика
и всеки ден расте.

Аз виждам твоя поглед,
днес пипам твойта плът
и устните ти мокри
на моите горят.

И падам, и потъвам
в шумящата мъгла.
Над мен е свода тъмен,
под мене е пръстта.

IV

Събират се години
от оня първи миг,
кога в полята сини
чух чудния ти вик.

И ето аз те диря,
полята ме зовът -
в тях златен се простира
широк и слънчев път.

Аз нямам път и къща,
ти днес ме приеми
във твойта плът могъща,
във твоите равнини.

Аз чувам, ти ме викаш,
днес пее твоя път,
земя, земя велика! -
О, чудна, нова смърт!

МИГ

Ще падне мрак върху сърцето ми,
но аз ще помня тоя ден -
зеленото небе, полетата
и твоя поглед позлатен.

Когато ти и тая весела
земя във миг един горят,
оная чиста, свежа песен
на младата и бодра плът.

Устата ти целувам в листите,
във тия пролетни треви,
и всеки ручей носи чистата
душа на твоите очи.

Вървя; вилнее във сърцето ми
кръвта, тя вика с чуден вик;
разтварят се пред мен полетата,
и грее она светъл миг,

във който се топиш, на устните
ти свети чудна светлина,
и в твоите нозе отпусната
пей цялата земя.

НОЩ

Тази нощ месец млад караули -
в снежни бездни той пламнал блести.
Разгърнете се, весели улици!
Бяла нощ над земята шуми.

Дали с бързи шейни да пътуваме,
да гърмя ли от болка в нощта?
Аз не зная, не зная - отплувайте,
бурни улици, снежни къщи!

Искам кроткия мир на полетата,
в снежна, бяла земя да вървя,
във кръвта ми да удрят звънчетата,
и под мене да пее снега.

Няма шум, няма къщи и улици,
само ясно, безкрайно поле,
аз вървя, месец млад караули
и снегът чист и светъл расте.

МАЛКА ПТИЦА

Странен, мрачен блясък иде от фенерите,
ний вървим самички в хладната мъгла;
чувствам ти сърцето плахо, разтреперано,
като малка птица с трепетни крила.

Като малка птица, сгушена във клоните,
сред зелени, свежи пролетни листа,
пърха то и чака, слуша плахо ромона
веселата песен слуша на дъжда.

Бурята ще дойде, ще проблесне мълния
и за миг ще грейне мрачното небе,
и за миг в очите, с светлина изпълнени,
пролетната млада сила ще расте.

Миг единствен, ведър, чезнат в теб годините,
в тебе пее млада, свежа вечността -
залюлей ни лудо, издигни ни в сините
небеса, високо, дето пей смъртта.

РОДИНА

Моя тежка събда, моя скръб, моя родна земя,
пак светкавица грей във нощта, вят вихри над нивите
Аз съм сам, аз вървя, тъна тъмен и сляп в пропастта,
дето мътни води на вълни моите рани заливат.

Като рана гори, като бreme тежи и гнети
твойто тъмно лице, о родино, със сивите селяни,
твоя мътен простор, тая степ, тия мъртви гори,
и вий, мелници зли, дето спите и вече не мелите.

Аз вървя, аз вървя - тежък път през гори и блата,
мойта скръб ми тежи, тегнат черни и кървави спомени,
и не знам де да спра - де са твоите топли недра,
де е мирния път под звездите големи и огнени?

Моя родна земя, моя скръб, моя страшна съдба,
пак светкавица грей, свети кръв, тътнат в огнени бездни годините.
Аз съм сам, аз вървя, тъна тъмен и сляп в пропастта,
дето мътни води на вълни моите рани заливат.

ВЯРА

Не чакам нищо от годините -
аз зная своята съдба,
тъй както зная, че във синьото
небе ще свети светлина.

Тъй както знам, че тук от хиляди
години крепне мойта кръв,
че в тези улици изстинали
не съм последен, нито пръв.

Аз зная черните страдания,
но, майко, в своята доброта
не спирай своя син - чуй: вярата
звучи във моята душа.

И грее пламнала в сърцето ми
днес гордостта, че в тия дни
вървя, че виждам от полетата
да идат чисти светлини.

И ако падна, знай, че бурята
вилня във моето сърце,
че аз бях пламък от лазурите
и пръст от родното поле.

ТИШИНА

Аз виждам небесата в зной попукани
и в пукнатините месеца червен,
като със дълги до земята куки
лови той всеки стрък и лист край мен.

Тежи червено, огнено затишие,
дърветата, полетата мълчат,
земята като в треска тежка диша
и грей пред мен очистения път.

В такава нощ, дълбоко във полята
аз виждам мойта майка - тя не спи,
в очите ѝ проблесват през стъклата
червени непокорни светлини.

В кръвта ѝ викат побеснели птици,
в утробата ѝ пее весел глас -
от дъното на майка си, към дните
зова със тъмно непокорство аз.

Така дойдох на тоя свят, немирен,
във нощ и с тъмна жажда във кръвта.
Светът пред мене грей - и без да спирам,
към него с крачки весели вървя.

ТАМ ДАЛЕЧЕ

Небето гледа светло и учудено,
но тука е бездънна тъмнина.
Във улицата като в черен рудник
без мисъл и без вяра днес вървя.

А туй небе - то иде от полетата,
от тях е в него тая светлина.
Тя грее в мен, тя плаче във сърцето ми
и ме възвръща в моята земя.

Аз чувам как крещят сега петлите ни,
как двама тъмни конника летят
и как в полята - черни и невидими -
стада огромни тътнат и звънят.

И знам, че там далече, във полето,
дъбът вековен дето все шуми,
където ми са мили даже псетата,
таз нощ със мене майка ми не спи.

Благословена родна шир загубена!
Любов, благословена ти бъде!
Сърцето ми е пълно, то е влюбено -
макар че тъна в рудник без звезди.

УТРО

Уморен от нощта, ослепял и убит, посред улиците,
в она час, щом изгрей златно слънце за всички в града,
и със тежки ведра тръгне то да полива над угарите,
над села, планини златна, знойна и чиста вода;

в този час, в който тръгват мъже и жени в шумни друмове,
и труда залюлей с тежка длан мойто родно поле
и земята запей, тръгват хълмове тъмни, куршумени,
в този час аз, убит, ослепял, ще те питам - къде?

Ти при мен остани и, над мене склонена, разгръщай ми
тези клонища зли - виж, зад тях небесата блестят, -
отклони да гори твоето утринно слънце във къщата,
дай ми светлия мир на безкрайния пролетен път.

Дай ми черната скръб на полята дълбоки, куршумени -
нека тъна сред дим, нека падна сломен връз пръстта,
пад над мен ще блестят небесата бездънни, учудени
и ще слушам как пеят зелените полски листа!

О, аз вярвам в света, вярвам в светлата мъка на ударите,
вярвам в тебе, любов, вярвам в чистия утринен час!

Иде вятъра гъст, иде вятъра весел от угарите,
и - същинско око - златно слънце трепери над нас.

ЧЕРНИ ДНИ

Какъв възторг ще ни кърми сега?
Защо са пусти вече бреговете
и в родната, широка река
защо огромна светлина не свети?

Сега е паднал черен, лепкав прах.
Душите пуста чума ли удари?
Като след тежък и огромен грях
вървят в мъглата хора и стражари.

И спят отдавна всички знамена,
а вместо слънце нощна лампа свети,
и в нощната, позорна светлина
строят си къщи всичките поети.

Каква любов ще ни крепи сега?
Каква река в нощта пред нас се плиска?
Каква е тая душна тишина,
която тук с години ни притиска?

ЗАВРЪЩАНЕ

Тежи ми бreme; аз не знам; води ме!
О, тъмен шум, о, кръв, горяща в раните!
Да ме посрещнат равнини без име,
да ме приемат твоите тъмни ханища!

На масите до късна нощ да пия,
а във часът, кога изгрява утрото,
да ме заварят мъртъв, там да гния,
където вятър вечно пей над урвите,

където като призраци вечерни
вървят мъже, жестоки и покрусени,

където пих от твоите кърви черни
и раснах с твоите житни, тъмни прусури.

Родино, майко! В тая нощ вземи ме,
изпепели ме! О, развързвай раните!
Да ме посрещнат равнини без име,
да ме приемат твоите тъмни ханища!

ГИБЕЛ

Вървие ний в града, позорно проснат
сред туй поле, под тая планина,

върху които нивга светлий господ
не е прострял за благослов ръка.

Ний гнием тук във часове отровни,
сърцето тая тежка гибел знай,
когато зад стъклата, като спомени,
лицата виждам в черния трамвай.

Или в нощта, която тежко клати
небето като други свят зловещ,
в кръчмата долу, от скръбта запратен,
самин стоя пред пламналата свещ.

В сърцето тая гибел страшна тръпне,
с годините тя расне и цъфти,
аз бягам, но след моите бързи стъпки
се ронят бездни, пълни с тъмнини.

Градът ме носи в своя ход неспирен,
и мен ме няма, сяп и глух вървя;
появга дигам поглед и намирам
в небето само чистата луна.

ВЕСЕЛО БЕЗУМИЕ

Остава ми най-скъпата
любов сега - нощта;
под небеса помътени
сънувам и вървя.

А близко зад тополите,
като разпален грях,
луната грей разголена
в море от златен прах.

В таз нощ в пеят дяволи,
и луд от веселба,
аз ще замервам с камъни
червената луна.

Пиян от зли безумци
и луд от весел смях,
ще ходя в черни улици -
без спомен и без страх.

Ти, нощ, люлей душата ми
като пред близка смърт!
На вятъра крилата му
над мене да шумят!

О, весели безумици,
крепете ме в нощта!
В бездънни черни улици
сънувам и вървя.

ПОЕТ

Аз не зная часа, в който тук съм внезапно попаднал,
но аз виждам, че в мрака съм тежко и дълго стоял,
а навънка е ден, вълн е чисто и хубаво пладне,
светъл сняг през нощта до колене е вълн навалял.

В този час виждам как вълн просторите весели раснат,
виждам колко съм стар, виждам колко съм сляп, вцепенен,
виждам всички - те тук сред дима, зад прозорците
гаснат, дето тъпо вървят прашни делници ден подир ден.

Вий сте всички добри, вий сте всички дълбоки и умни,
ваште думи сега толкоз кротко и мъдро звучат,
но във ваште очи светят пламъци сини, куршумени
и на тяхното дъно тлей малка и хилава смърт.

Тук сред вас може би ще напиша порядъчни книги,
много коли с петит и корина, тъй, както е ред,
после, както е ред, и през няколко фази ще мина
и накрая ще бъда прославен, но лишен поет.

О, затуй аз ще спра и затуй може би ще убия
тоя глас във душата си, толкоз ненужен и слаб,
няма нищо да знам, не ще мисля, ракия ще пия
и ще работя тежко и тъпо за черния хляб.

НОЩЕМ

Огромното небе едвам пълзи,
звезди не греят, нито грей луната.
Студени, тежки, каменни сълзи
на едри капки капят над земята.

Мълчи градът и всяка къща спи,
и релсите блестят като пътеки,
на дъното на улицата бди
фенерът на дежурната аптека.

Във тоя час, във тоя град - къде?
Къде да спра? Аз нямам път и къща.
Аз слушам как от мрачното поле
пристъпя буря черна и могъща.

Аз чувствам, небето ще свали
тук своя черен и бунтовен огън -
и в улиците стихнали пълзи
една опасна, дебнеща тревога.

Мълчи градът и улиците спят,
от блясъка огромен на небето
тревожни, мрачни, каменни блестят
на Невски само златните кубета.

НА УЛИЦАТА

На А. Каралийчев

Понякога и аз не съм доволен
от своя млад, разбит и глух живот.
От мъка и от злоба смъртно болен,
аз тъпча тоя чер и мръсен под.

Мъгли бездънни, тъмни и отровни
над каменните здания пълзят.
Живота тук, един ръждив часовник,
бележи точно скучния ми път.

Изчезнал в часовете, точно зная,
че в шест часа на горния етаж
едно момиче свири на пиано,
че долу на студения паваж

ще спре дете с очици сини,
дете на някой стар и гол бедняк,
разтворило уста като малина,
ще слуша дълго в злия полумрак.

Тоз ясен поглед дълго грей в сърцето,
със него лягам в своето легло.
Тогаз сънувам весели полета,
широки нощи, мириз на сено.

Тогава мойта сила пак се връща
и в буйни, ослепели светлини
изчезват тоя град и тая къща,
и греят нова младост, нови дни.

ПИСМО

Аз исках да ти пиша туй писмо
за туй, че днес сърцето ми линее,
че вънка на зеленото дърво
една печална птица вече пее.

Годините отлитат, те шумят
и оня весел устрем днес го няма.
Днес по е ясен стръмния ми път,
земята по-печална, по-голяма.

И слънцето е слънце, и нощта
е нощ, която рано ме прибира.
Обикнах вече повече неща
и хората обичам и разбирам.

Ти казваш, че годините вървят,
че виното кипи и прекипява.
Не! - беше пламък - днеска е димът,
днес пепел тлей от страшната жарава.

Днес дим се вий над родната земя,
по-мирни, но по-тъжни са селата
и по е страшна тая тишина
от бурята, от кървавия вятър.

НОЩ

Сред облаци - разкъсани кулиси -
блести луната, сякаш е от гипс.
Би казал някой: чудно е изписана,
каква невероятна живопис!

А долу във площадите, в градините
тече студена, бледа светлина;
изпъкват в нея образи и линии,
застива като паметник града.

Залутан тук и тук премазан, питам се:
къде сред тази пустота? Не бий
ли с ритъм скрит поне едно събитие,
та в удара му силен да разкрий

недра града? Пустеят дълги улици
и в дъното им каменно кънти
вървежът неотменен на патрулите,
напомняйки пак страшните ни дни.

ПОЕЗИЯ

Поезия! От всяка твоя строфа
днес нека като слънце да блести
и озарява глухите ми дни
светкавица от нашата епоха!

Тъй е съдбовен днешният ни час,
тъй мрачно грее днес дълбочината
на бъдещето, тъй кънти земята,
че аз долавям силния ти глас.

О, ти си зов на истина, а той
когато липсва, празен и огромен,
светът живей без бъдеще и спомен
и спира в мъртъв, каменен покой.

Поезия! От всяка твоя строфа
днес нека като слънце да блести
лъча от вяра в бъдещите дни
и озарява нашата епоха!

1938

ДНИ

Кому са нужни нашите дела?
Самият аз кому съм вече нужен?
Вехтеем. Вехнат тези небеса,
под чийто свод сега мълчим и служим.

Събития пак тътнат, ала кой
на тяхната разгадка дал би ключа?
Живей сред глух глух, безрадостен покой,
върви, където днес те води случаят!

И що от младостта ми оцеля? -
Една тревога страшна, непрестанна,
от чийто глас не мога да заспя,
когато всичко спи в тази зима каменна

Тежат студени, ниски небеса,
под техния невзрачен свод вървиме
в дни, на които нашите деца
дали ще знаят истинското име?

НА ТРЪГВАНЕ

Зад нас остава в мрак дълбок Берлин.
Невероятна, мрачна панорама.
Изчезват кули в гъстите тъми,
стени се мяркат, но градът го няма.

Високо само тъмното небе
проблясва по-студено от стомана
и в свода му със всеки миг расте
върху града невидима закана.

Останаха градините в нощта,
по пейките насядалите хора,
които, тръпни пред опасността,
мълчат или загрижени говорят.

И улици, в чиято тъмнина
мъждеят лампи, свити в черна книга.
Тълпи вървят, трамваите звънят,
но до слуха шумът едва достига.

Останаха по мрачния перон
момичета, които тихо плачат,
войници - сив и вкаменял кордон -
и мълчаливи майки, скрити в здрача.

Остана свят неповторим. Летим
сега напред в нощта, край нас не светят,
а тънат пак във мрак и черен дим
на Прусия безкрайните полета.

Януари 1940

ПРЕД НЕИЗВЕСТНОСТТА

Вражда и мрак като студени ризи
обгръщат плътно всеки идващ ден;
светът отдавна в черни бездни слиза,
за да излезе нов и възроден.

Мени се всичко - истини, надежди.
Меним се неусетно с тях и ний.
Виж погледите - те сега се свеждат,
но лъч от твърда вяра в тях се крий.

О, нека тъй да бъде! Аз и смазан,
пак бих повярвал, бих шурмувал пак
не крепости - какво е бой с желязо? -
а своята самота и своя мрак.

Декември 1941

КЪМ РОДИНАТА

Колко пъти се срещаме с тебе по новому,
но до днес нищо свое от тебе не скрих.
Ти вървиш, ти разчупи отдавна оковите,
аз за много от своите грешки платих.

И аз работих - ето листата изписани,
а зад тях колко радост, тревога и гняв!
Аз до дъно дълбах на бедите си смисъла,
за да знам де греша, де съм искрен и прав.

Пътят стръмен се вий, а по пътя са хората
и напред се редят вече скат подир скат.
Уж съм друг, други - чувствата, друга - умората,
но аз виждам, че пак съм оставал назад.

А понякога идваха зли изпитания
и, родино, с тревога разбирах тогаз

как гнети, как е страшно това разстояние
между тебе и мен, между тебе и нас.

Но какво? По друг път ли? Най-верен е нашият.
Наш е твой възход и е наша скръбта.
Трябва с будни очи само, без да се плашиме,
да пребродим деня, да проникнем в нощта.

Да вървим? Нека крякат в тръстиката жабите!
Нека вие далеч зад горите вълкът!
Моят дял е да мисля за тебе, да работя,
чул сърцето ти как бие в моята гръд.

ЕСЕН

Какво е есента? - Ята от черни птици,
по небосвода сив когато с грак летят,
край дългото шосе ридаещите жици,
самотният овчар на каменния рът
и тая резеда на зимните посеви,
и жълтите листа в широкия канал,
и тоя пукот глух на трактори от север,
като основен тон в простора прозвучал.

Какво е есента? - Все облаци и вятър,
край селската чешма смълчаните стада,
навъсен влажен дим и дълга нощ, когато
дочуваш как плющи по стрехите дъжда.
И утрото - врабци на мокрите огради,
сред калното поле посърналият глог
и после къс небе сред облачни грамади,
небе като копнеж, сияещ и дълбок.

ПО ПЪТИЩАТА ТИ ВЪРВЯХ

По пътищата ти вървах,
след душна нощ излизах ли
да дишам въздуха от тях
на Тракия, на Мизия,
аз гледах новия пейзаж,
сравнявах го със стария
и виждах колко той е наш
и чист като България.

Не ми дотегна, роден край,
ни пътя, ни умората.
Но всичко ли сърцето знай?
За мене ли говореха
сред оня кален блок в дъжда
мъжете и невестите:
„Да тръгне в дългата бразда,
пък чуй му после песните.“

За мене знам, че бе това,
за мене и за другите
творци на хубави слова.
Какви ни са заслугите?
А хората орат, градят
зарадвани, замислени.
Зад всеки зид, под всеки рът
ни чакат скрити истини.

За тебе пиша стих, стих след стих
с горчивото съмнение -
живота ти дали разкрих.
Фалшиво е, студено е!
И идва вечерният мраз,
и пак с ръце изстинали
развързвам яки възли аз,
и тъй ще бъде винаги.

Победи, облаци, терзания,
главозамайващи превали
и идат нови разстояния
без спирки и без интервали.

Пак нова работа и рискове,
но може ли да бъде иначе,
щом ние тръгнахме от ниското,
щом ти си дух, а не машина.

И пак пред тебе е най-трудното
в неуморимото ни време -
да бъдеш между ранобудните
и ти със своите поеми.

Не себе си да слагаш в сметката,
не преимущества, не слава -
като художника, взел четката,
щом първом себе си забравя.

По пътищата неизведани
душата ти да е готова,
на истината само предана,
за най-горчивата отрова!

Търси живот, търси поезия,
от жаждите си не отвиквай,
не слизай между безполезните,
не се превръщай във реликва!

Че идат нови поколения
и в други тайни ще се врежат.
С такова наше поведение
те само ще ни забележат.

Ако далече ме оставите
от хората и от света
и ме лишите от представите
за всекидневните неща
сред езерата и дърветата
на неизбродните гори,
където винаги сърцето ми
с възторзите си ще гори,
аз пак разчупил бих оковите
на обаятелния плен
и между хората, при словото
се бих завърнал възроден -
пак в неуморното движение
на делото и мисълта
бих дирил само изцеление
за раните на съвестта
и разрешавал бих проблемите
ведно с разумния народ
за истините и поемите,
измъчвали ме цял живот.

Пролет иде

Топят се бърже снеговете.
Шумят потоци придошли.
По изтънелите дървета
и първите листенца светят,
заострени като игли.

Така е днес. Но ти почакай!
Ще мине ден, ще минат два
и щъркелите ще затракат,
ще се разцъфне храсталакът,
ще расне младата трева.

И пролет, пролет ще залее
със радост родния ни край.
Нали ти тъй копня за нея?
Край тебе звънко тя се смее.
Лудувай, тичай и играй!

КРАЙ

